

Pensionskapital i beredskap

Sammanfattning

Behovet att ställa om för att minska utsläppen och stödja klimatomställningen och samtidigt anpassa samhället för klimatförändringarna och bygga upp den civila beredskapen är svårt att överskatta. Såväl kapitalet som kunskapen för att möta behoven finns tillgängliga, men risken är snarare att satsningarna blir för små och för sena. Staten, kommunerna och invånarna skulle alla gynnas av att ambitionsnivån och takten växlas upp. Vi ser att pensionskapitalet har en viktig roll att spela och har formulerat några rekommendationer:

För det första, givet storleken och komplexiteten på utmaningarna tror vi att samfinansiering mellan det offentliga och det privata är central. Investeringsbehovet för att lyckas med klimatomställning, klimatanpassningar och beredskapen i bred bemärkelse är stort och rör sig uppskattningsvis om flera tusen miljarder kronor. Investeringarna har kommit längst inom klimatomställningen medan beredskapsbehovet är i en utredningsfas. Behovet för klimatanpassning befinner sig någonstans mitt emellan.

För det andra vore det önskvärt att utgå från beredskapsperspektivet. Av de tre utmaningarna är beredskap det bredaste varför det är en naturlig utgångspunkt då mycket av omställningen och anpassningen ryms inom ramen för det. Från ett politiskt perspektiv är det kanske också enklast då beredskap har ett tydligt nationellt intresse.

För det tredje efterfrågas en bred och långsiktig politisk överenskommelse. Det svenska näringslivet, finansbranschen eller invånarna behöver inte övertygas om behovet av omställning, anpassning och beredskap, men har efterfrågat ökad tydlighet och långsiktighet från det politiska systemet. En politisk överenskommelse som är block-överskridande likt den man fattade kring NATO-processen är efterfrågad sedan länge.

För det fjärde behövs en konkret bruttolista över investeringsbehoven och potentiella finansieringskällor. Det finns numera en uppsjö av utredningar och kommissioner avseende omställning, anpassning och beredskap och även mer detaljerade planer inom de flesta områden. Utifrån tillgängligt material borde det vara möjligt att göra en bruttolista över investeringsbehoven med tillhörande potentiella finansieringskällor.

För det femte uppmanas beslutsfattare att diskutera de mest uppenbara områdena för samfinansiering med svenska pensionskapitalet. Utifrån ovanstående lista kan konkreta diskussioner med relevanta parter genomföras. När det gäller omställningen, där pensionskapitalet redan är väldigt aktivt, skulle mycket vara vunnet på att föra in beredskapsresonemanget. Det skulle ge förbättrad långsiktighet och ökat nationellt intresse men sannolikt även lägre politiskt tålamod med ineffektiva tillståndsprocesser, undermåliga incitamentsstrukturer och artificiella målkonflikter.

För det sjätte behöver det genomföras lagstiftningsändringar. Utifrån ovanstående diskussioner finns det antagligen behov att genomföra vissa lagstiftningsändringar. Det tar givetvis tid men om det finns bred politisk uppslutning kan tiden användas till att förbereda vad som sannolikt är förhållandevis komplicerade investeringsprocesser.

Vi vill inte på något sätt bagatellisera komplexiteten i de utrednings-, investerings- och samverkansprocesser som är nödvändiga för att lyckas med det vi föreslår. Men det är samtidigt dags att gå från ord till handling. Utredarna har gjort sitt jobb. Det är dags att växla upp och låta pensionskapitalet vara med och bidra till att göra Sverige mer konkurrenskraftigt, klimatsmart och resilient.

Resultatet av en opinionsundersökning finns i slutet av rapporten som handlar om den svenska allmänhetens syn på beredskapsläget. 6 av 10 kan tänka sig att pensionssparandet investeras i verksamheter som rör civil beredskap.

Introduktion

Det finns ett omfattande behov av och efterfrågan på investeringar i Sverige för att ställa om för att minska utsläpp och stödja industrins gröna klimatomställning, att anpassa samhället för ett förändrat klimat och bygga upp den civila beredskapen. KPA Pensions kunder i kommuner och regioner berörs av alla dessa processer och är centrala för att det ska lyckas: De sitter på ett stort utbud av långsiktigt pensionskapital som kan komplettera de nödvändiga offentliga investeringarna. Det handlar om mycket stora summor som ska investeras över en lång tid men det är i grunden en ekvation som inte bara går ihop utan kan vara synnerligen gynnsam. Det handlar fundamentalt om att säkra framtiden och se till att Sverige även framgent har en god välfärd i ett av de mest hållbara och robusta länderna i världen. Tillsammans med kommuner och regioner vill vi vara med och skapa förutsättningar för detta. Den här rapporten fokuserar på pensionskapitalets roll men det finns givetvis även andra viktiga skärningspunkter, tex hur riskfördelningen ser ut mellan staten och kommunerna. Vår utgångspunkt är en princip kring riskdelning men även att de inblandade får ta del av uppsidan: Staten och kommuner får ökade skatteintäkter medan invånarna och pensionärerna får ett mer hållbart och konkurrenskraftigt samhälle samtidigt som pensionssparandet genererar en god och hållbar avkastning.

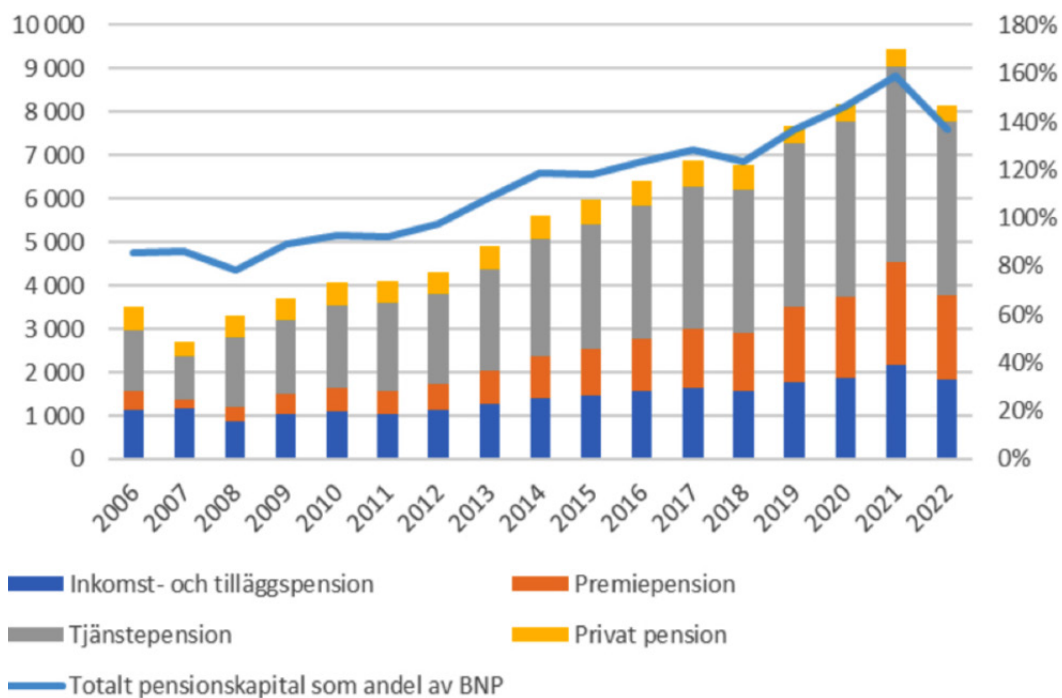
KPA Pension har en samhällsbärande roll. Vår viktigaste uppgift är att förvalta och betala ut pensioner. Detta uppdrag ger oss både möjlighet och skyldighet att bidra till ett hållbart samhälle. Bland annat genom investeringar i infrastruktur eller projekt för att motverka eller förbereda för klimatförändringar. Infrastrukturinvesteringar är ingen magisk trollformel som genererar avkastning och tillväxt per automatik. Historien är full av kostsamma och misslyckade infrastruktursatsningar. Men det finns samtidigt inget alternativ om man vill ställa om, anpassa och förbereda ett land för framtiden. Det går att investera i infrastruktur så att det skapas arbeten och tillväxt, vilket i sin tur genererar skatteintäkter och avkastning. En stor utmaning är att infrastrukturinvesteringar kräver långsiktighet och stora summor, vilket ofta gör det svårt politiskt såväl som finansiellt.

Sverige har mycket goda förutsättningar att lyckas med detta men det kommer inte lösa sig genom att fortsätta som vanligt. Vi har stora utmaningar som kräver stora ambitioner för det går inte att backa sig in i framtiden.

Vi går nedan igenom utbudet och efterfrågan mer i detalj genom att belysa våra kunders pensionskapital, klimatomställningen, klimatanpassningen och beredskapen. Sedan följer först en diskussion kring det samlade investeringsbehovet och fördelningen mellan privat och offentlig finansiering. Vi avslutar med några konkreta förslag och en uppmaning till aktion och samverkan kring de stora ambitionerna.

Pensionskapitalet

Det samlade pensionskapitalet i Sverige uppgick till cirka 8100 miljarder eller 140% av Sveriges BNP i slutet av 2022 men har sannolikt vuxit till närmare 10 000 miljarder och närmare 160% av BNP efter en stark börsutveckling 2023 och första halvåret 2024 samtidigt som tillväxten varit svag.¹ Majoriteten av kapitalet är placerat utomlands men en betydande andel – och väldigt mycket större än Sveriges vikt i finansiella index – är investerat i Sverige. Pensionskapitalet är därmed en mycket stor och viktig aktör på den svenska finansiella marknaden.

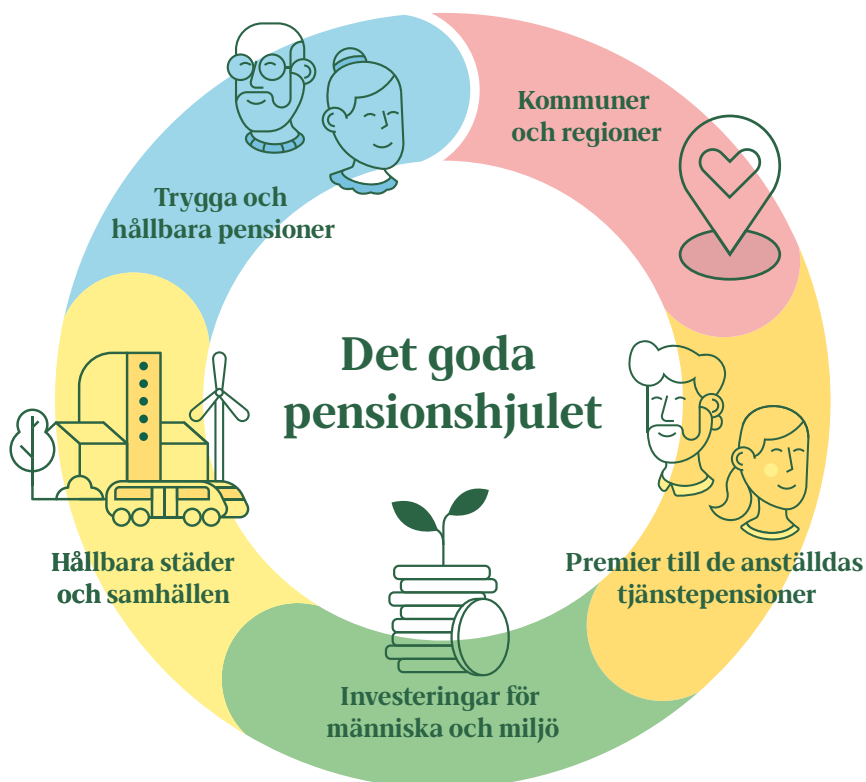
Källa: Pensionsmyndigheten

KPA Pension förvaltar i dagsläget drygt 350 miljarder kronor för våra kunder, vilket innebär en stor förväntan på oss. För att uppnå god riskspridning fördelar vi innehaven på ett flertal tillgångslag och marknader. Vi investerar i aktier, räntebärande värdepapper, fastigheter och alternativa placeringar, såsom infrastruktur. Det finns några faktorer, utöver storleken, som utmärker våra kunders pensionskapital. Vi har etiska placeringskriterier och klimatkriterier vilket betyder att vi försöker påverka våra innehav att prestera bättre kring frågor som rör hållbarhet. Vi utesluter exempelvis investeringar i verksamheter som har stora intäkter från vapen, tobak, alkohol, betting och pornografi. Produkterna främjar miljömässighet och social hållbarhet.

¹Sveriges pensioner 2006-2022_v1.0.pdf

Utmärkande för pensionskapital generellt är att det är långsiktigt, vilket är ganska ovanligt i finansbranschen där mycket drivs av kortsiktiga trender, incitament och resultat. De flesta vanliga aktie- och räntefonder är till exempel dagligt handlade vilket gör att hela kapitalet kan flyttas väldigt snabbt. Behovet av likviditet är däremot inte lika viktigt för pensionsfonderna som för vanliga fonder. För det andra är pensionskapitalet inhemskt då det bygger på pensionsavsättningar från arbete i Sverige och ska sedan användas för pensionsutbetalningar i Sverige. Det innebär att kapitalet har en tendens att stanna kvar i landet och inte heller påverkas direkt av valutärörelser. För det tredje är det ett resultat av många bäckar små, det vill säga förhållandevis små bidrag från väldigt många personer under lång tid. Flödena drivs inte av hur några få individer agerar vid enstaka tillfällen utan det är mer av en kollektiv och långsam men uthållig och kraftfull rörelse. Det är ett växande kapital i såväl absolut som relativ bemärkelse.

De här egenskaperna gör kapitalet synnerligen väl lämpat för hållbara infrastrukturinvesteringar i Sverige. Infrastruktur som tillgångsslag karakteriseras av förhållandevis låg men stabil avkastning. Eftersom det är illikvida tillgångar är långsiktighet och hållbarhet av extra vikt eller till och med förutsättningar för att maximera avkastningen och minska risken. Att möjliggöra investeringar i klimatomställning, klimatanpassning och beredskap gynnar dessutom våra kunder eftersom de som medborgare får ett mer hållbart och robust samhälle. Det är ett exempel på vad som ibland kallas det goda pensionshjulet. Vi skapar avkastning åt våra kunder och investerar deras tjänstepensioner på sådant sätt att hållbarhetsrisker minskar och därmed gynnas våra kunder även som medborgare i ett mer uthålligt och motståndskraftigt samhälle.

Klimatomställningen

En framgångsrik klimatomställning handlar om att ställa om de mest koldioxidintensiva delarna av samhället. Ett flertal kommuner i Sverige har tagit beslut om att bli klimatneutrala eller positiva inom det geografiska området. Dessa kommuner vill gynna bilfria resor och de ställer krav på materialval för att minska klimatpåverkan vid byggnation och renovering. De har ett strukturerat samarbete med näringslivet för att uppnå klimatmålen. När det gäller näringslivet handlar det först och främst om kraft- och energisektorn och dess stora användare inom tung industri.

Från ett svenskt industriellt perspektiv handlar det framför allt om järn- och stålproduktion, cement- och kemiindustrin, raffinaderier, samt massa- och pappersindustrin. Även transportsektorn och jordbruket är stora källor till utsläpp varför en omställning krävs till mer fossilfritt resande. Det handlar om ganska komplexa industriella processer men i grunden är det fyra olika teknologier – vätgas, elektrifiering, biomassa samt infångning och lagring – som ska möjliggöra en väsentlig minskning av utsläppen från dessa industrier. Den teknologiska utvecklingen har kommit olika långt men en gemensam nämnare är att det kräver stora investeringar och ett betydande risktagande under lång tid. Många svenska kommuner lägger åtskilliga miljarder för att möjliggöra den gröna industriomställning.

Det finns en ganska stor spridning på uppskattningen av investeringsbehovet. Det beror dels på vad som inkluderas i omställningen och dels om det handlar om totala investeringar eller bara det som anses vara nya eller inkrementella investeringar. Stockholm Sustainable Finance Centre estimerade behovet av additionella investeringar till runt 80 miljarder för att få ned utsläppen från svensk industri till noll fram till 2045.² Det får anses vara i lägsta laget givet att Norrbottens Handelskammare uppskattar att några av de största industriföretagen planerar investeringar i regionen på mer än 200 miljarder bara till 2030.³ Utöver detta tillkommer mer än 200 miljarder i möjliggörande infrastruktur, framför allt elproduktion och elnät men även transportinfrastruktur och bostäder samt annan samhällsinfrastruktur, enligt Handelskammaren. I andra änden uppskattar Energiföretagen att det behövs investeras runt 1000 miljarder i elnäten kommande 20 åren.⁴ Bara i kommuner som Luleå, Boden, Timrå/Härnösand/Sundsvall och Mariestad satsar bolagen 750 miljarder och kommunkoncernerna 100 miljarder.⁵

Ovanstående uppskattningar är inte direkt jämförbara då de inkluderar olika saker och på olika tidshorisonter. Men det är klart att för att lyckas med omställningen krävs mycket stora investeringar, många hundratals miljarder, över en lång tid.

² [ssfc-hard-to-abate-v6-final-published.pdf](#) (sei.org)

³ Norrbotten: Industriomställningen och dess samhällsekonomiska effekter (utvecklanorrbotten.se)

⁴ [sveriges-elbehov-2045---hur-stanger-vi-gapet-20230215.pdf](#) (energiforetagen.se)

⁵ <https://skr.se/download/18.51a2292e1900c66f385163f0/1718370041108/Den-grona-omstallningen.pdf>

⁶ Svensk Försäkring och IVL Svenska Miljöinstitutet har sedan 2015 kartlagt kommunernas strategiska klimatanpassningsarbete. Syftet med återkommande enkätundersökningar till alla Sveriges 290 kommuner är att få en överblick över hur klimatanpassningsarbetet utvecklas på lokal nivå i Sverige och identifiera framgångsfaktorer och utmaningar som kommunerna står inför.

Klimatanpassningen

En av slutsatserna från det senaste klimattoppmötet var att även om den globala klimatfinansieringen ökar snabbt går en försvinnande liten och minskande andel till klimatanpassning. Såväl behoven som bristen på finansiering är störst i Afrika men även på hemmaplan finns mycket omfattande investeringsbehov att anpassa samhället för de klimatförändringar som pågår.

Sveriges kommuner har en viktig roll att vidta åtgärder som skyddar samhällen och infrastruktur. Fler än nio av tio kommuner uppger att de har påverkats av klimatförändringar och/eller extrema väderhändelser⁶. Dessvärre finns det dåligt med officiella analyser på övergripande nivå. Nationella expertrådet för klimatanpassning skrev i sin första rapport 2022 att ”det finns i dagsläget inga övergripande beräkningar eller uppskattningar av investeringsbehovet för klimatanpassning i Sverige.”⁷ Rapporten befäster också att ”det finns inte heller i dagsläget förutsättningar för att göra en traditionell kostnads-/nyttoanalys av klimatanpassningsåtgärder på nationell nivå. Klart är dock att kostnaderna kommer att bli mycket omfattande.”

I brist på officiella övergripande analyser har vi analyserat underlag från olika håll och kan konstatera att det handlar om investeringar på tusentals miljarder kronor över ett par decennier. Det handlar om omfattande ny- och reinvesteringar i vatten-, el- och transportinfrastruktur samt fastigheter. Exakt storlek är i dagsläget osäkert och beror även på definitioner och avgränsningar samt vad som kan anses vara ordinarie underhåll och nyinvesteringar. Det finns även överlappningar med omställningsinvesteringar. Men det handlar tveklöst om mycket stora belopp som kan anges i tvåsiffriga andelar av svensk BNP. Till exempel har Svenskt Vatten uppskattat investeringsbehovet av endast VA-infrastrukturen till 600 miljarder, eller knappt 10% av BNP, fram till 2040 fördelat på ledningsnät, avloppsrening och vattenverk.⁸

⁶ Svensk Försäkring och IVL Svenska Miljöinstitutet har sedan 2015 kartlagt kommunernas strategiska klimatanpassningsarbete. Syftet med återkommande enkätundersökningar till alla Sveriges 290 kommuner är att få en överblick över hur klimatanpassningsarbetet utvecklas på lokal nivå i Sverige och identifiera framgångsfaktorer och utmaningar som kommunerna står inför.

⁷ [klimatanpassningsradet.se/polopoly_fs/1.180289!/Rapport från Nationella expertrådet för klimatanpassning 2022.pdf](https://klimatanpassningsradet.se/polopoly_fs/1.180289!/Rapport%20fr%C3%A5n%20Nationella%20expertr%C3%A5det%20f%C3%B6r%20klimatanpassning%202022.pdf)

⁸ vattenbokhandeln.svensktvatten.se/wp-content/uploads/2023/05/SvensktVatten-Investeringsrapport_2023.pdf

”Livsmedel är en viktig del av vår beredskap – ett förråd som vi behöver förnya regelbundet. Vellinge kommun har 2 100 barn i förskola, 4 700 elever i grundskolan och 1 600 elever på gymnasiet. För att klara två veckors beredskap åt våra barn i skolan och våra äldre inom omsorgen skulle vi behöva cirka 24 ton livsmedel eller cirka 10 ton om vi väljer frystorkat. Var förvarar vi maten? Dessa frågor handlar om vår robusthet.”

Ann-Christin Walméus,
ekonomidirektör, Vellinge kommun

Beredskapen

Rysslands angrepp på Ukraina har förändrat säkerhetsbilden för Europa och Sverige. Men frestida kriser har också drabbat oss på ett omedelbart och konkret sätt de senaste åren. Några exempel på kriser som i betydande omfattningar berört kommuner och regioners verksamheter är konsekvenserna av coronapandemin, den omfattande flykting- och migrantsituationen 2015 och de stora skogsbränderna på flera håll i landet 2018. Därutöver inträffar förhållandevis ofta kriser av mindre omfattning, exempelvis lokala översvämningar, föroreningar i dricksvattentäkter och inte minst långvariga strömavbrott.

En generell definition är att ”Beredskap är ett viktigt och mångfacetterat begrepp som omfattar ett brett spektrum av förberedelser för att möta olika typer av utmaningar och kriser. Det kan gälla allt från individuell beredskap för vardagliga situationer till samhällsberedskap för stora och komplexa händelser som naturkatastrofer, pandemier eller andra nödsituationer.”⁹

Det pågår flera parallella statliga utredningar relaterade till beredskapen i Sverige. Det handlar framför allt om försörjningsberedskap och den civila beredskapen, som i sin tur innefattar tio olika så kallade beredskapssektorer (kan komma att utökas till fjorton sektorer)¹⁰. En beräkning visar att i bara Jönköpings kommun, som redan är relativt väl förberedda skulle den investeringen som krävs för att klara två veckors beredskap motsvara 275 miljoner kronor.¹¹

Den intensiva utredningsaktiviteten kan tas som tecken på att det finns en utbredd samsyn att beredskapen i bred mening har försummats under lång tid och är i stort behov av uppgradering. Likt klimatanpassningen finns dock inga officiella övergripande behovsanalyser men även här rör det sig sannolikt om mycket omfattande investeringar över flera decennier. Om budgetanslagen ger en fingervisning om storleksordningen kan nämnas att statens utgiftsområde som berör samhällets krisberedskap beräknas vara tio gånger större än utgiftsområdet som berör klimatanpassning år 2027.

⁹ Allmänt om Beredskap – Kriskollen Sverige AB

¹⁰ Ekonomisk säkerhet, elektronisk kommunikation, energisystem, finansiella tjänster, försörjning av grunddata, hälsa/vård/omsorg, livsmedelsförsörjning/dricksvatten, ordning/säkerhet, räddningstjänst, transporter plus eventuellt också utrikeshandel, försörjning med industri-varor, arbetskraftsförsörjning, planering/ledningsförmåga/samordning.

¹¹ <https://skr.se/download/18.7c27247518f3e69c26da12b5/1715929987523/Ekonomi-rapporten-maj-2024.pdf>

”I stället för stuprörstänk bör man tänka vad som verkligen måste fungera. Ska man satsa på solpaneler och fossilsfria bränslen för sjukhusens reservkraft eller ska man satsa på något som verkligen fungerar och som kan leverera exakt den effekt per millisekund som krävs för att all medicinteknisk utrustning fungerar och säkerställer patientsäkerheten? Elektrifiering av kollektivtrafiken när vi redan i fredstid har kapacitetsbrist i elnätet äventyrar kollektivtrafikens uppgifter vid höjd beredskap då uppgifter som storskalig evakuering av Stockholm eller transport av skadade till andra delar av landet inte kan uteslutas.”

Anders Gidrup,
tf Direktör Säkerhet, Region Stockholm

Den intensiva utredningsaktiviteten kan tas som tecken på att det finns en utbredd samsyn att beredskapen i bred mening har försummats under lång tid och är i stort behov av uppgradering. Likt klimatanpassningen finns dock inga officiella övergripande behovsanalyser men även här rör det sig sannolikt om mycket omfattande investeringar över flera decennier. Om budgetanslagen ger en fingervisning om storleksordningen kan nämnas att statens utgiftsområde som berör samhällets krisberedskap beräknas vara tio gånger större än utgiftsområdet som berör klimatanpassning år 2027¹².

¹² <https://www.regeringen.se/sveriges-regering/finansdepartementet/statens-budget/statens-budget-i-siffror/>

Samlat investeringsbehov

Det totala investeringsbehovet för att lyckas med klimatomställning, klimatanpassningar och beredskapen i bred bemärkelse är svårt att underskatta och rör sig uppskattningsvis om flera tusen miljarder kronor. Investeringarna har kommit längst inom klimatomställningen medan beredskapsbehovet befinner sig i en utredningsfas. Behovet för klimatanpassning befinner sig någonstans mitt emellan.

Illustrationen ovan visar att det finns betydande överlappningar mellan investeringar i omställning, anpassning och beredskap. Det gäller också rent analytiskt. MSB konstaterade redan 2012 att "det nya klimatet påverkar samhällsskydd och beredskap på ett direkt plan genom att det medför ökad risk för extrema väderhändelser och naturolyckor. På ett indirekt plan kan klimatförändringarna också öka risken för störningar i samhällsviktiga verksamheter. Vidare kan den nationella riskbilden också komma att påverkas av utvecklingen i omvärlden där klimatförändringarna kan få än mer omfattande konsekvenser."¹³ Mer konkret kan man åtminstone koppla fyra av de tio eller fjorton beredskapssektorerna till omställning och anpassning; energisystem, livsmedelsförsörjning och dricksvatten, transporter samt försörjning med industrivaror. MSB hävdar att "vid sidan av det anpassningsarbete som sker inom berörda sektorer, gör klimatförändringarna också det än mer angeläget att utveckla förmågan att hantera olyckor och kriser. Detta handlar inte nödvändigtvis om att utveckla nya förmågor. I stället kan de utvecklingsbehov som redan finns bli än mer tydliga då riskbilden förändras."¹⁴

Genom att ställa om och anpassa samhället kan man således öka beredskapen och vice versa, men det sker inte per automatik och beredskap handlar om så mycket mer än klimatet. Det finns dock viktiga synergier som kan och bör exploateras när investeringar prioriteras, planeras och utvärderas.

¹³ Klimatförändringarnas konsekvenser för samhällsskydd och beredskap (msb.se)

¹⁴ Ibid

”Under pandemin stod det klart att många av de viktigaste samhällsfunktionerna i hög grad drivs av privata aktörer, men även att den privata sektorn kunde bistå med nödvändiga varor och tjänster. Näringslivet är centralt för försörjningsberedskapen och kommuner och regioner kommer behöva samverka med näringslivet i sin planering av verksamheten inför och vid höjd beredskap.”

**Annika Wallenskog,
chefsekonom SKR**

”Landet Sverige behöver en helt annan militär förmåga än den vi har idag, men om andra samhällsområden inte stärks i samma takt finns ingen uthållighet i den militära förmågan”

**Per-Erik Ebbeståhl,
hållbarhets- och trygghetsdirektör Malmö stad**

Privat och offentlig finansiering

Ovanstående mycket breda (och synnerligen osäkra) uppskattning om flera tusentals miljarder kronor i investeringsbehov tar inte hänsyn till vem som investerar. Givet de enorma summor det handlar om – åtminstone 20 – 30 % av Sveriges BNP – är samfinansiering ett uppenbart alternativ. Som en jämförelse har Stockholms Handelskammare uppskattat att det offentliga investeringsbehovet fram till 2040 ligger på drygt 1400 miljarder; fördelat på kärnkraft (481 mdr), infrastruktur (256 mdr), grön omställning (434 mdr) och försvar (256 mdr).¹⁵ Handelskammarens klassificering är något annorlunda än vår men det handlar i betydande utsträckning om liknande saker och storleken är i den här raden att det inte går att lösa genom ordinarie budget, inte ens om man skulle komma överens att överge överskotts målet för ett balansmål.

Men det är varken nödvändigt eller ens önskvärt att finansiera långsiktiga infrastrukturinvesteringar med löpande budget. Handelskammaren föreslår att öka statens skuldankare, öppna upp för privat kapital och söka olika typer av effektiviseringar. Vi håller med om alla förslag och fokuserar här på saminvesteringar och det privata kapitalets roll. För även om Sverige i teorin skulle kunna låna de summorna givet den låga statsskulden är det varken sannolikt eller önskvärt att staten finansierar allt på egen hand. Det svenska pensionskapitalet borde vara den mest naturliga samfinansiären givet storleken, investeringshorisonten och det gemensamma intresset.

Saminvesteringar mellan det publika och privata kapitalet brukar diskuteras inom ramen för "public-private partnership" (PPP) eller "offentlig-privat samverkan" (OPS). Mycket har skrivits om PPP/OPS men i grunden är det en upphandlings-, finansierings- och samverkansmodell som grundar sig i att de olika parterna kompletterar varandra och således skapar mervärde jämfört med att göra det ensamt.

¹⁵ stockholmshandelskammare.se/wp-content/uploads/2024/06/shk_rapport_ofantlig_offentligt_uppslag.pdf

"Det pågår ett ständigt arbete att förnya och säkra upp olika delar av infrastrukturen. Det har även genomförts en del arbete kopplat till reservlösningar såsom reservkraft och nödvattenförsörjning för att det mest samhällskritiska ska fungera även i kris."

Magnus Haglund,
kommundirektör Örnsköldsviks kommun

Utöver tillgång på kapital finns det just mervärde med att öppna upp för saminvesteringar i linje med teorin bakom PPP. Privata investerare kan ses som en disciplinerande och effektiviserande aktör för offentliga projekt. Obligationsmarknaden, som ju köper de nya lånen, lär välkomna att det offentliga saminvesterar med privata aktörer. I vår vision är det ju dessutom samma aktörer, det vill säga pensionskapitalet, som kan låna ut och investera i projekten. Det privata kapitalet å sin sida kan behöva offentliga investeringar i botten (i form av riskkapital och garantier) eller omkring sina investeringar (det som brukar kallas ”sambäddningsinfrastruktur”) i kombination med politiska försäkringar om långsiktigheten för att våga göra stora investeringar med långa tidshorisonter.

En del av instrumenten finns redan och är väl beprövade, som olika typer av investeringsstöd och kreditgarantier, medan mer direkta subventioner och generella kapitalstöd anses vara mer problematiska. Men det behövs fler och mer ambitiösa verktyg som också fokuserar mer explicit på saminvesteringar. Stockholms Handelskammare skriver att det ”I dag finns mycket begränsade möjligheter för det offentliga att samverka med privata aktörer kring finansiering av investeringar” och ”att en ny modell bör tas fram för hur det offentliga ska kunna samverka med det privata för att finansiera viktiga investeringar.”¹⁶ Handelskammaren resonerar vidare att ”Modellerna för hur samverkan mellan det offentliga och det privata ska se ut varierar sannolikt beroende på vad det gäller för investeringar. I vissa fall är det inte lämpligt med privat finansiering, medan det i andra fall finns goda förutsättningar att utforska. Vi föreslår att regeringen inleder ett arbete att utveckla metodik och lagstiftning för ändamålet, så att mer privat kapital kan tillskjutas skyndsamt.”¹⁷ Vi håller med helt och hållet och har några konkreta förslag.

¹⁶ stockholmshandelskammare.se/wp-content/uploads/2024/06/shk_rapport_ofantlig_offentligt_uppslag.pdf

¹⁷ Ibid

”En förutsättning för ett fungerande och robust samhälle är att vatten och avlopp fungerar och går att lita på. För dessa samhällsviktiga funktioner finns en stor underhållsskuld samt nya utmaningar i form av klimatförändringar och förändrat omvärldsläge. Stora investeringar görs i kommunen där dessa tre delar vägs samman. Detta för att hitta smarta och kostnadseffektiva lösningar för att säkra samhället, såväl i vardagen som i händelse av kris eller höjd beredskap och då ytterst krig.”

Kristina Kenning,
sektorchef, Teknisk förvaltning Avfall VA i Östersunds kommun

Förslag

Utgå från beredskapen

Av de tre koncepten är beredskap det bredaste varför det är en naturlig utgångspunkt då mycket av omställningen och anpassningen ryms inom ramen för det. Från ett politiskt perspektiv är det kanske också enklast då beredskap har ett tydligt nationellt intresse, likt försvaret. Man kan givetvis vända på resonemanget och argumentera att en ambitiös omställning och anpassning förbättrar beredskapen. Poängen är att det inte finns något motsatsförhållande mellan dessa koncept utan tvärtom besitter viktiga synergier. Utifrån ett prioriterings- och finansieringsperspektiv finns det anledning att fokusera på de områden där synergier är som störst.

Kommuner och regioner måste kunna genomföra förberedande uppgifter inför kriser och höjd beredskap. Därför bör det säkerställas att den nuvarande ordningen för statens styrning och finansiering av kommuners och regioners förberedande uppgifter är ändamålsenlig och att statliga medel kan tillföras på ett effektivt sätt.

Alla pågående beredskapsutredningar kan fungera som inspiration och startskott för en samlad nationell plan, som även inkluderar strategier för finansiering och riskdelning, som står i paritet med utmaningarna. Alla finansieringsmodeller måste ha tydlig koppling mellan statens finansiering och de krav som staten ställer på kommuners och regioners beredskap. Även försäkringsbranschen bör inkluderas då det inte bara handlar om kapital utan även om att förebygga att skador uppstår.

Gör en bred och långsiktig politisk överenskommelse

Det svenska näringslivet och finansbranschen behöver inte övertygas om behovet av omställning, anpassning och beredskap, men har efterfrågat ökad tydlighet och långsiktighet från det politiska systemet. En samlad nationell plan – med bred politisk förankring – likt ovanstående skulle vara ett konkret steg i rätt riktning. En fundamental reform av tillståndsprocesserna står också högt på önskelistan. Inget av detta kostar mycket i form av budgetmedel men skulle sannolikt stimulera och accelerera stora privata investeringar. Detta är ingen nyhet och ovanstående har omnämnts väldigt många gånger i den offentliga debatten. I klarspråk behövs sannolikt en politisk överenskommelse som är blocköverskridande likt den man fattade kring NATO-processen.

Undanröj hindren för de mest uppenbara områdena för samfinansiering med svenska pensionskapitalet

Utifrån ovanstående lista kan konkreta diskussioner med relevanta parter genomföras. När det gäller omställningen, där pensionskapitalet redan är väldigt aktivt, skulle mycket vara vunnet på att föra in beredskapsresonemanget.

När det gäller anpassningen finns det redan ett uttalat intresse från KPA Pension att vara med och finansiera VA-infrastruktur såsom el-infrastrukturen samfinansieras idag. Ett rundabordssamtal mellan berörda departement, SKR och pensionsförvaltare är ett lämpligt första steg. Pensionskapitalet som KPA Pension förvaltar åt sina kunder kan vara en viktig långgivare till staten och kommunerna för höjd klimatanpassning och robustare vägar, järnvägar och flygplatser. Förbättrad transportinfrastruktur är en nödvändighet för att investeringarna i omställning ska bli lyckosamma.

Gör en bruttolista över investeringsbehoven och potentiella finansieringskällor

Det finns numera en uppsjö av utredningar och kommissioner avseende omställning, anpassning och beredskap och även mer detaljerade planer inom de flesta områden. Utifrån tillgängligt material sammanställs en bruttolista över investeringsbehoven med tillhörande potentiella finansieringskällor. En bärande princip är att privat kapital, speciellt det långsiktiga, behöver politisk tydlighet och helst enighet över partigränser.

Sveriges kommuner behöver bättre förutsättningar att kunna växla från ett reaktivt till ett mer proaktivt arbete – inte minst kopplat till klimatanpassning. Exempel på några lagar som skulle behöva ses över är kommunallagen (självkostnadsprincipen och förbudet mot fondering) och/eller vattentjänstlagen (förfoganderätten/rådigheten), incitaments- och vetorätten för nyetablering av fossilfri el, samt det finanspolitiska ramverket (överskottsmålet och skuldankaret).

Slutsatser

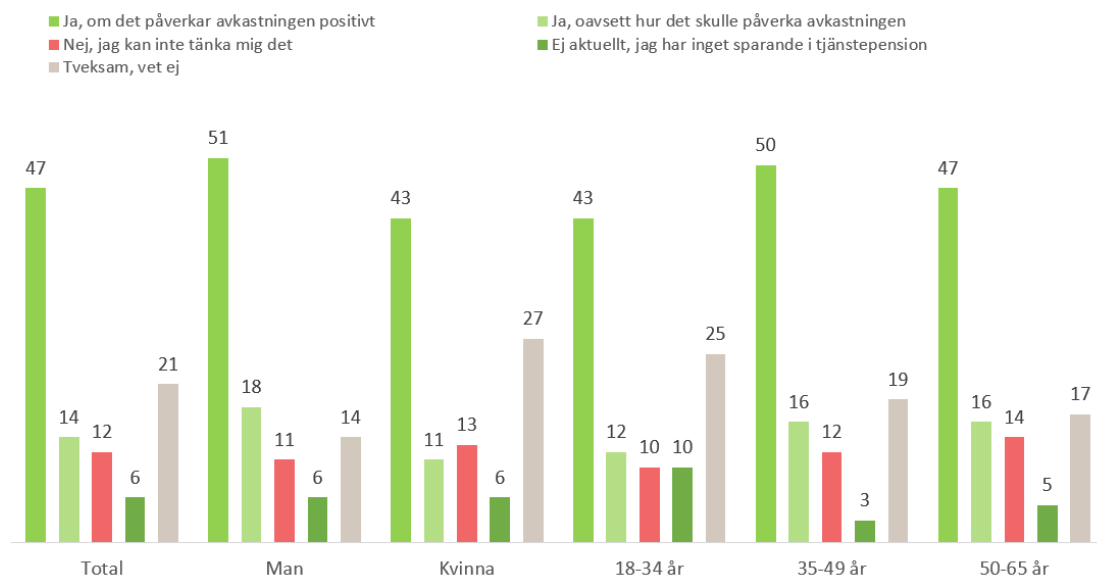
Stora utmaningar kräver stora ambitioner och det privata pensionskapitalet vill vara med och finansiera klimatomställningen av Sverige och även klimatanpassningen. Givet storleken och komplexiteten på utmaningarna tror vi att samfinansiering mellan det offentliga och privata är central. Vi vill också föra in beredskapsperspektivet då det är en naturlig utgångspunkt som kan hjälpa till att fokusera alla aktörer på det nationella egenintresset och skynda på processen.

Den här rapporten ämnar inte täcka alla aspekter av omställning, anpassning och beredskap utan är skriven utifrån våra kunders pensionskapital och hur det kan skapa samhällsvärde innan de betalas ut som pension. Det finns till exempel frågeställningar kring riskdelning och finansiering inom och mellan staten och kommuner som behöver klarläggas.

Vi vill inte heller på något sätt bagatellisera komplexiteten i de utrednings-, investerings- och samverkansprocesser som är nödvändiga för att lyckas med det vi föreslår. Men det är samtidigt dags att gå från ord till handling. Utredarna har gjort sitt jobb. Låt pensionskapitalet göra sitt.

Den svenska allmänhetens syn på beredskap

6 av 10 kan tänka sig att pensionen investeras i civil beredskap. Betydligt fler män är positiva än kvinnor medan unga är mer negativa än äldre.

KPA Pension är det ledande pensionsbolaget inom kommunsektorn. Sedan starten 1922 har vi erbjudit våra kunder konkurrenskraftiga pensions- och försäkringslösningar. KPA Pension är också pensionsbolaget som tänker ett steg längre. Vi vill ge våra kunder en trygg pension i en hållbar värld och tar därför ett aktivt samhällsansvar.

KPA Pension har idag hand om pensionen åt två miljoner anställda och tidigare anställda inom kommun, region, kommunalförbund, kommunförbund och kommunala företag.

Vi ägs till 60 procent av Folksam och till 40 procent av Sveriges Kommuner och Regioner.

Allmänhetens syn på beredskapsläget

Undersökning från Verian

November 2024

Om undersökningen

Undersökningen har genomförts av Verian i oktober/november 2024 på uppdrag av KPAPension

- **Målgrupp:** Allmänheten 18-65 år i Sverige. Huvudmålgrupp anställda inom kommuner och regioner.
- **Metod:** Webbenkät i Sifos riksrepresentativa onlinepanel
- **Fältperiod:** 22 oktober – 28 oktober 2024
- **Antal intervjuer:** 2405 intervjuer
- Resultaten har vägts på kön, ålder och region/län för att spegla den svenska allmänheten 16-65 år som helhet. Urvalet dras slumpmässigt från Sifos onlinepanel. Det görs utöver detta ett överurval av huvudmålgruppen anställda inom kommuner och regioner för att nå tillräckligt antal intervjuer. De skillnader som kommenteras i text är genomgående signifikanta och markeras med + och – eller ↑ och ↓.

Sammanfattning

Om den svenska allmänhetens syn på beredskapsläget

- **Många uppger att de är mest oroliga för att krig ska inträffa under de närmaste fem åren**
- Vid en helt öppen fråga om vilken önskad händelse man är mest orolig för ska inträffa under de närmaste fem åren så är krig ett av de mest återkommande svaren. Det uttrycks oro för krig i närområdet, världskrig eller att nuvarande krig blir mer omfattande.
- **3 av 5 svenskar bland allmänheten är oroliga för att cyberattacker ska ske**
- **– de äldre är mest oroliga**
- De äldre är genomgående mer oroliga för att oönskade händelser ska ske än vad de yngre är. Störst skillnad är det när det kommer till cyberattacker, nästan 7 av 10 (67%) bland 50-65 åringarna uppger att de är oroliga för detta.
- De tre händelser som hamnar i topp av vad allmänheten uttrycker sig vara oroliga för är samtliga attacker ”utifrån”, till exempel cyberattacker, terrorattack eller angrepp från främmande stat. Det verkar finnas en lägre oro för miljö/klimat t.ex. översvämning och brist på dricksvatten som båda hamnar i botten av vad man är orolig för.
- I stora drag skiljer sig inte regionanställda och kommunanställda åt särskilt mycket gällande grad av oro förutom på några punkter. Ser vi till regionanställda så uppger betydligt fler av dem att de är oroliga för brist på läkemedel (47%). Kommunanställda upplever i högre grad oro för händelser relaterade till miljö, till exempel skyfall (33%) och översvämning (29%).

Vid frågan om man är orolig för någon annan önskad händelse så uppger flera gängkriminalitet, terrorhandlingar eller återigen krig

- Vid en helt öppen fråga om det är någon annan önskad händelse man är orolig för så uppger flera terrorhandlingar, gängkriminalitet eller krig. En del nämner även händelser kopplat till politik, t.ex. att ett visst parti får regeringsmakt i Sverige eller politiska ledare i andra länder. Den händelse man uppger är man i regel orolig för, 4 av 5 (82%) är mycket eller ganska oroliga för den händelse man anger.
- 3 av 4 (75%) av de som svarat på undersökningen har angett att de inte är oroliga för någon annan önskad händelse, eller tveksam/vet ej.

Fler än 8 av 10 tror att cyberattacker kommer att ske inom de närmaste fem åren

- Cyberattacker, terrorangrepp, skyfall och elavbrott är i topp över vad man tror kommer att ske inom de närmaste fem åren.
- De äldre (50-65 åringar) tror i betydligt högre utsträckning att pandemi, elavbrott och läkemedelsbrist kommer att ske än vad de yngre (18-34 åringar) tror.
- I norra Sverige uppger fler att det inte är troligt att ett terrorangrepp kommer att ske (38%) än i övriga regioner. I Stockholmsområdet uppger fler att det är troligt att cyberattacker kommer att ske (51%) jämfört med övriga regioner.
- Kvinnor tror i högre grad att oönskade händelser kommer att ske.

Sammanfattning fortsättning

Om den svenska allmänhetens syn på beredskapsläget

- **Sämst uppfattad beredskap när det gäller tillgång på läkemedel och livsmedel**
 - 20 procent bland allmänheten uppfattar att vi har god beredskap att hantera livsmedelsbrist, 16 procent när det kommer till läkemedelsbrist.
 - Varannan svensk upplever att vi har god beredskap för att klara av en pandemi (52%), en händelse som samhället också "nyligen" har hanterat.
 - Män har överlag större tilltro till samhällets beredskap än vad kvinnor har.
 - I regel är det många tveksam/vet ej-svar, vilket tyder på att det verkar vara relativt svårt att bedöma samhällets beredskap.
 - **Cyberattacker står ut vad gäller upplevd dålig beredskap och troligt inträffa**
 - Många uppger att det är troligt att cyberattacker kommer att ske inom de närmaste fem åren, och det upplevs samtidigt att det finns dålig beredskap att hantera detta när det väl skulle uppstå. Det upplevs finnas ungefär lika dålig beredskap att hantera dricksvattenbrist, men det anses inte särskilt troligt att detta kommer att ske inom de närmaste fem åren.
 - Elavbrott, skyfall och översvämning följer ungefär samma mönster. Man är inte särskilt orolig över att dessa ska inträffa (ungefär 3 av 10), men mer än hälften upplever samtidigt att de troligtvis kommer att inträffa inom de kommande fem åren och att samhället besitter dålig beredskap för att kunna hantera dem.
- 6 av 10 kan tänka sig att pensionssparandet investeras i verksamheter som rör civil beredskap**
- 47% uppger att de kan tänka sig detta oavsett hur det påverkar avkastningen. 14% kan tänka sig det om det påverkar avkastningen positivt.
 - Betydligt fler män (68%) än kvinnor (53%) kan tänka sig att pensionssparandet investeras i verksamheter som rör civilberedskap.
 - Färre 18-34 åringar (55%) kan tänka sig att pensionen investeras i verksamheter som rör civil beredskap, jämfört med andra åldersgrupper.
 - Det är betydligt fler regionanställda som har svårt att ta ställning i frågan och uppger tveksam/vet ej (29%).

Många är oroliga för krig

Oro för oönskade händelser – öppen fråga

- **Krig** är ett svar som är frekvent återkommande när allmänheten ska uppge vilken oönskad händelse man är mest orolig för ska inträffa under de närmaste fem åren (ordet ”krig” förekommer i drygt 30 % av de öppna svaren). Det framkommer både som **krig i närområdet, världskrig** eller att **nuvarande krig blir mer omfattande/utvidgas** t.ex. Ryssland och Ukraina. Även kärnvapen/kärnvapenkrig nämns flertalet gånger.
- Utöver detta så är **naturkatastrof, klimatförändringar, skyfall** och **översvämningar** något som flera anger.
- **Ekonomisk kollaps, börskrasch** och **försämrad ekonomi** är också återkommande bland svaren.
- En del nämner **gängvåldet** på olika sätt, t.ex. att gängvåldet ska öka, att skjutvåld och sprängningar som utförs av kriminella blir vanligare.

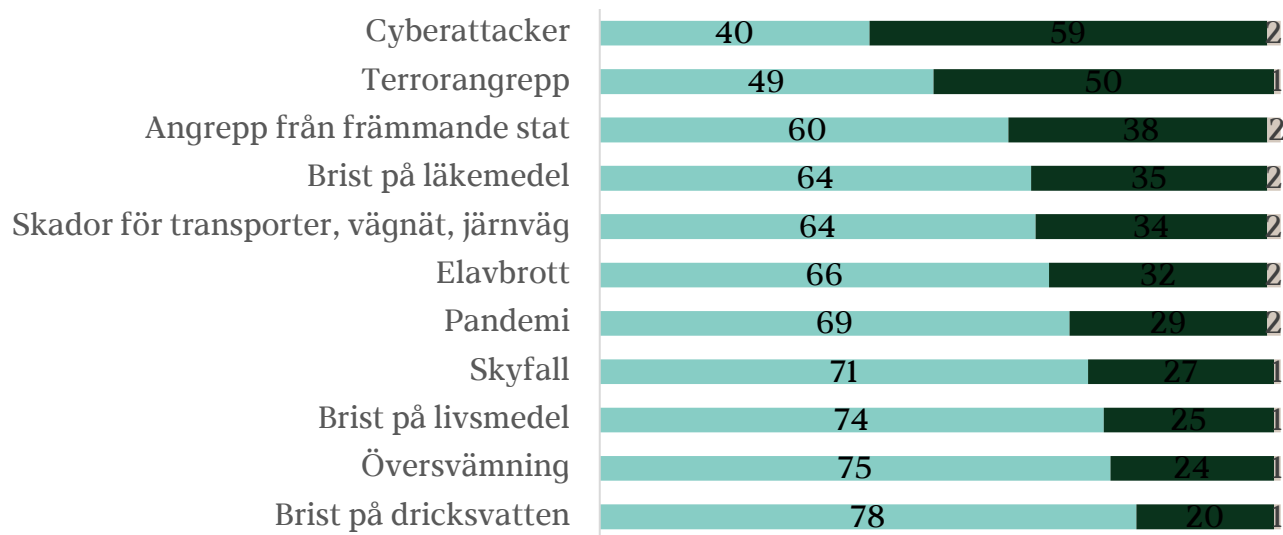
Högst upplevd oro för cyberattacker och terrorangrepp

Oro för önskade händelser - skalfråga

I vilken grad upplever du oro för att följande önskade händelser ska inträffa?

Andelar i %

■ I låg grad (mycket + ganska låg) ■ I hög grad (mycket + ganska hög)

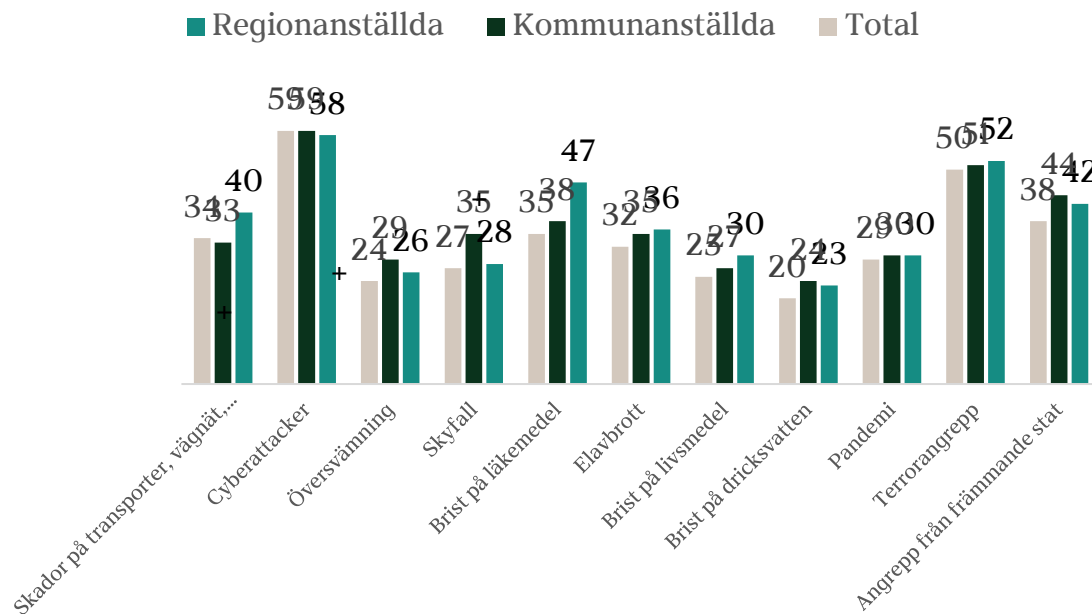
- De tre händelserna som hamnar i topp är samtliga attacker "utifrån", medan det verkar finnas en lägre oro för miljö/klimat t.ex. översvämning och brist på dricksvatten.
- De äldre är genomgående mer oroliga än de yngre. Störst skillnad är det när det kommer till cyberattacker, 67% av 50-65 åringarna uppger att de är oroliga för detta.
- I Malmöområdet är man betydligt mer orolig för skyfall än i övriga regioner (35% oroliga).

Regionanställda är i högre grad oroliga för läkemedelsbrist

Oro för oönskade händelser – skillnader mellan region-och kommunanställda

I vilken grad upplever du oro för att följande oönskade händelser ska inträffa?

I ganska hög grad + i mycket hög grad. Andelar i %

- Betydligt fler regionanställda uppger att de är oroliga för brist på läkemedel (47%).
- Fler kommunanställda upplever oro för händelser relaterade till miljö, till exempel så är fler kommunanställda oroliga för skyfall (35%) och översvämning (29%) än vad regionanställda är.
- I övrigt skiljer sig inte regionanställda och kommunanställda åt särskilt mycket gällande grad av oro.

Många känner oro för krig

Oro för annan önskad händelse

Är det någon annan önskad händelse du känner oro för?

Öppna svar

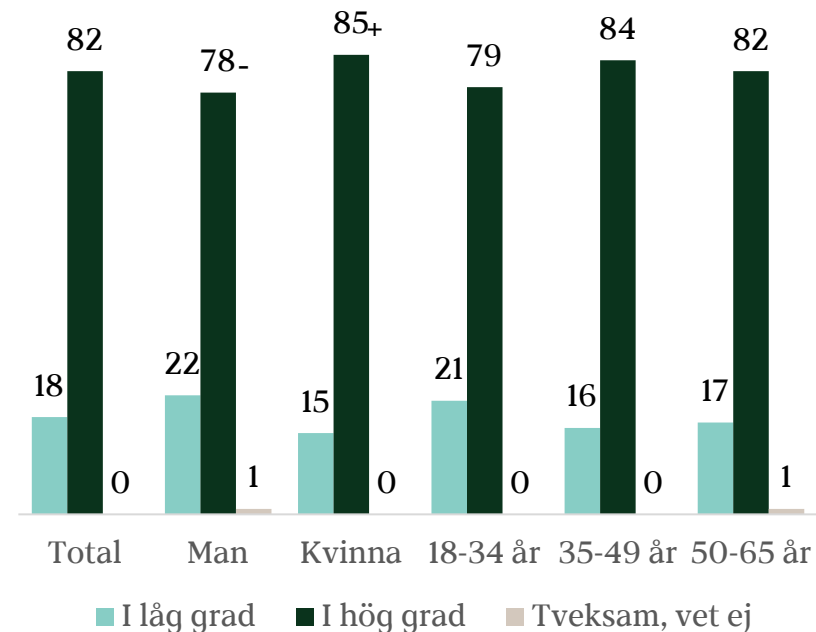
■ Ja, nämligen: ■ Nej, inget

- Exempel på öppna svar:
- **Flera uppger terrorhandlingar eller gängkriminalitet**, "Terroråd eller skjutningar i mitt närområde eller hem", "Ökad gängkriminalitet", "Eskalerande kriminalitet"
- **Många anger krig på olika sätt**, "Världskrig", "Krig", "Att kriget i Ryssland eskalerar"
- **En del nämner händelser som handlar om politik**, "Politisk instabilitet", "SD får mer makt", "Vänsterpartister", "Att Trump vinner valet i USA", "Högerextremism", "Att MP/V får mer inflytande i Sverige"
- **En del nämner elbrist**, "Vi kommer inte att ha tillräckligt med el framöver", "Attack mot elförsörjningen", "Elavbrott"

I vilken grad känner du oro för den önskade händelsen du angav?

Andelar i %

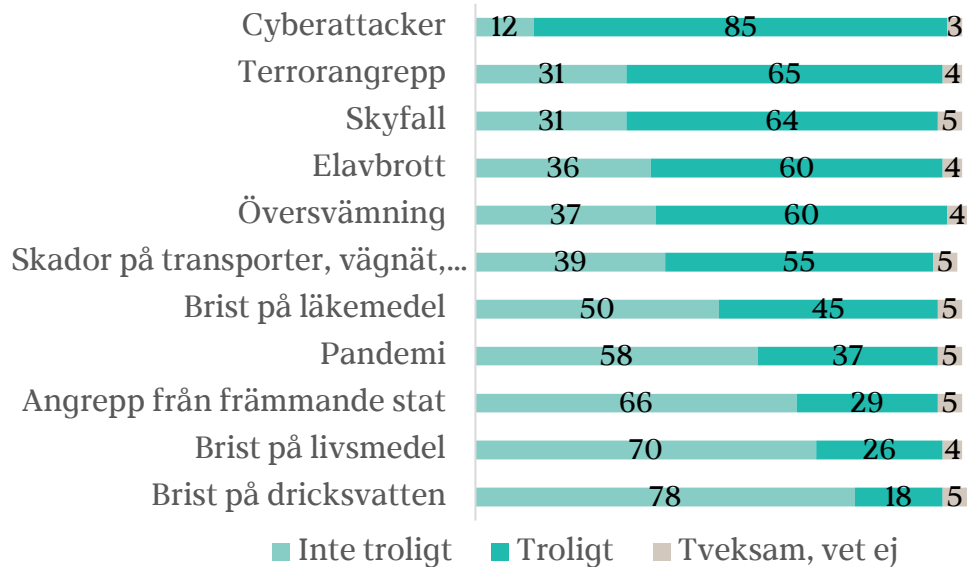
Bas för fråga till vänster: 2405 intervjuer. Bas för fråga till höger: Alla som angett att de känner oro för annan önskad händelse, 621 intervjuer

Skyfall skiljer sig med lägre oro men högre trolighet

Hur troligt att önskade händelser kommer att inträffa inom kommande fem år

Hur troligt är det enligt din åsikt att följande oönskade händelser kommer att inträffa inom de kommande fem åren?

Andelar i %

- De äldre (50-65 åringar) tror i betydligt högre utsträckning att pandemi, elavbrott och läkemedelsbrist kommer att ske än vad de yngre (18-34 åringar) tror. Störst skillnad är det gällande läkemedelsbrist, 49% av de äldre tror att det kommer att ske och 39% av de yngre.
- I norra Sverige uppger fler att det inte är troligt att ett terrorangrepp kommer att ske (38%) än i övriga regioner.
- I Stockholmsområdet uppger fler att det är troligt att cyberattacker kommer att ske (51%) jämfört med övriga regioner.

Kvinnor tror i högre grad att önskade händelser kommer ske

Hur troligt att önskade händelser kommer att inträffa inom kommande fem år

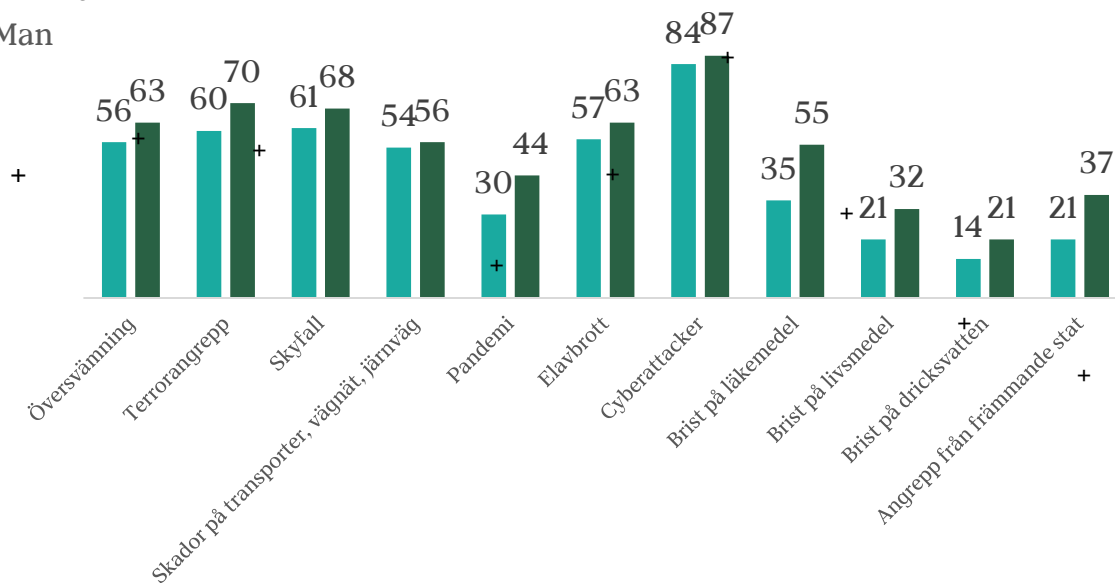
Hur troligt är det enligt din åsikt att följande önskade händelser kommer att inträffa inom de kommande fem åren?

Troligt att inträffa (ganska + mycket)

Andelar i %

■ Kvinna

■ Man

- Kvinnor tror genomgående att det är mer troligt att händelserna ska inträffa än vad män gör. Störst är skillnaden gällande brist på läkemedel, där kvinnor i betydligt högre grad (55%) tror att det kommer att inträffa än vad män gör (35%).

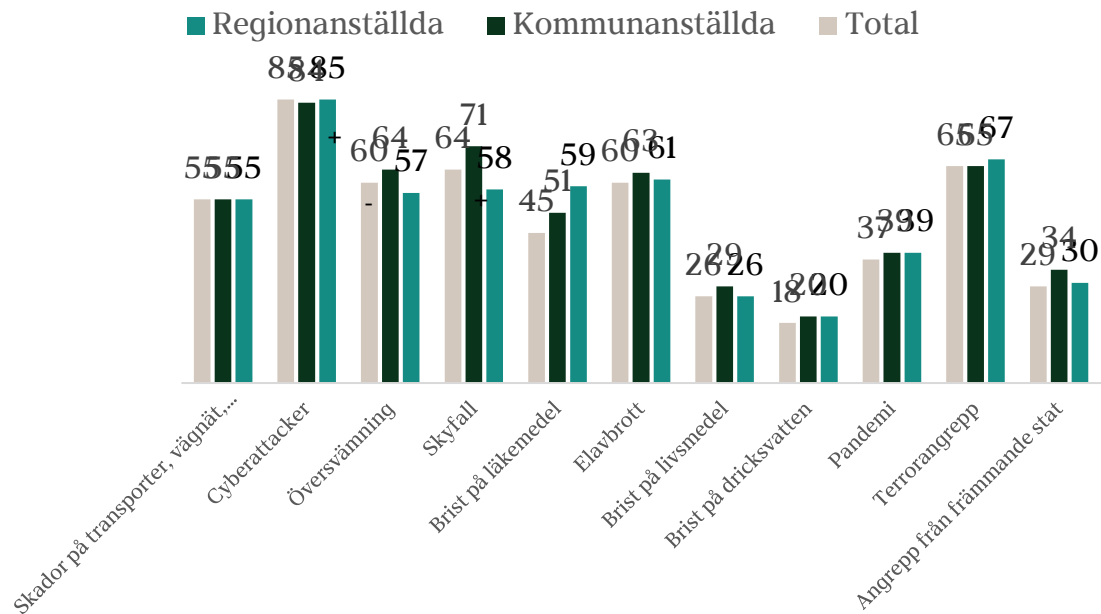
- + • Den enda händelse där det inte finns någon större skillnad gällande kön är för skador på transporter, vägnät och järnväg.

Kommunanställda och regionanställda sticker ut gällande skyfall och läkemedelsbrist

Hur troligt att önskade händelser kommer att inträffa inom kommande fem år

Hur troligt är det enligt din åsikt att följande önskade händelser kommer att inträffa inom de kommande fem åren?

Troligt att inträffa (ganska + mycket)
Andelar i %

- Kommunanställda anser i högre grad att det är troligt att skyfall kommer att inträffa inom de kommande fem åren (71%).
- Regionanställda anser i högre grad att det är troligt att brist på läkemedel kommer att inträffa (59%).
- Kan eventuellt kopplas till vilka arbetsområden som ofta hör till region- och kommunanställda.

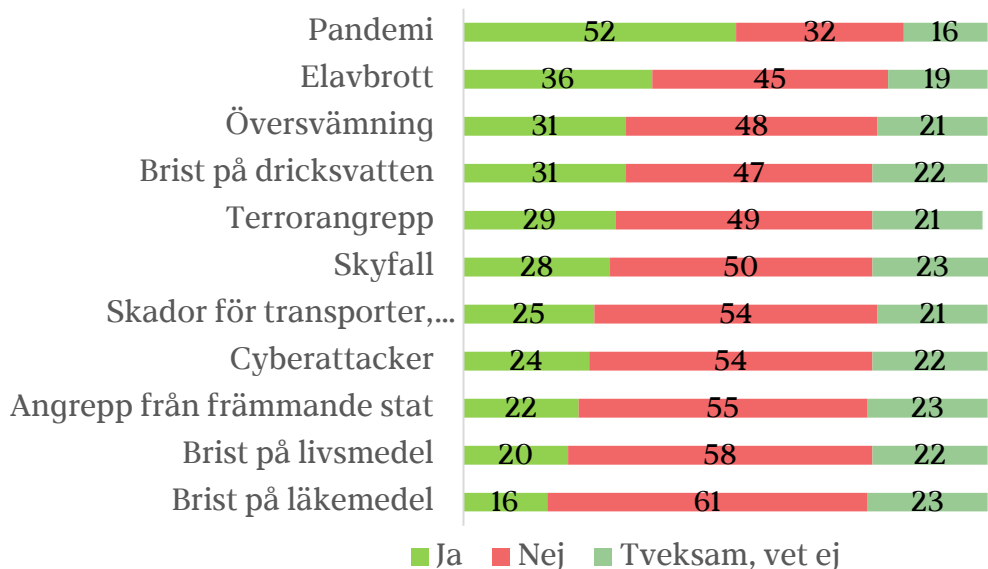
Sämst uppfattad beredskap när det gäller tillgång på läkemedel och livsmedel

Upplevd civil beredskap i samhället

Upplever du att det finns god civil beredskap i samhället för att hantera följande oönskade händelser?

Med oönskade händelser menar vi kriser eller händelser i samhället.

Andelar i %

- Varannan svensk upplever att vi har god beredskap för att klara av en pandemi (52%), en händelse som samhället också "nyligen" har hanterat.
- Betydligt färre i Norra Sverige anser att det inte finns god civil beredskap för att hantera en pandemi (41%), jämfört med övriga regioner t.ex. Stockholmsområdet (29%).
- Fler i Stockholmsområdet anser att det finns god civil beredskap för att hantera ett terrorangrepp (35%), jämfört med övriga regioner.
- Det verkar vara en relativt svår fråga att ta ställning till, genomgående många som svarar tveksam/vet ej.

Män har överlag större tilltro till samhällets beredskap än kvinnor

Upplevd civil beredskap i samhället

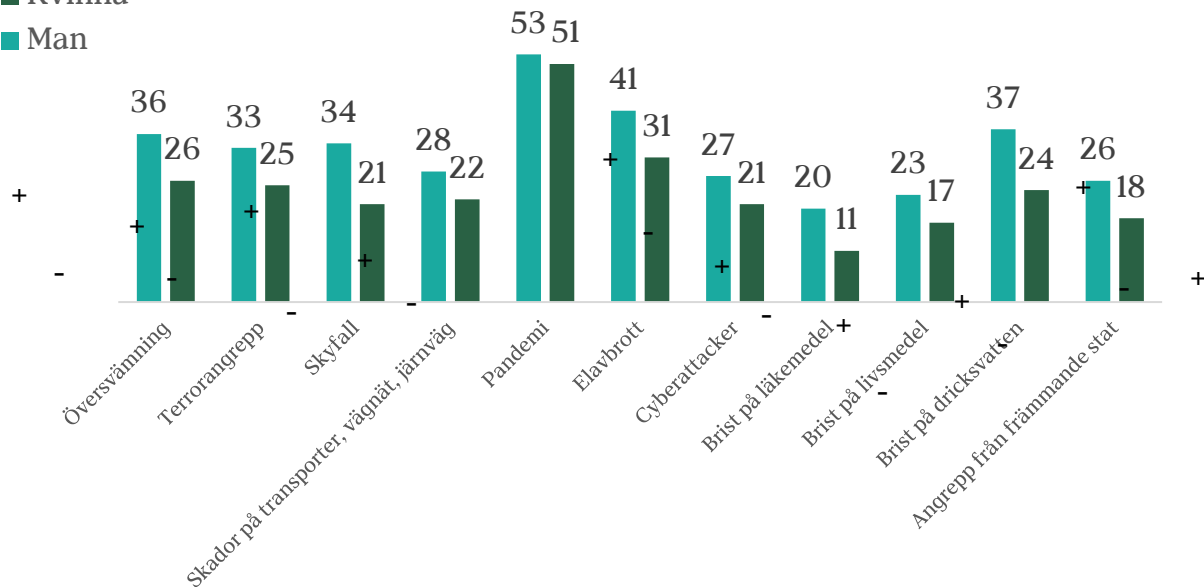
Upplever du att det finns god civil beredskap i samhället för att hantera följande oönskade händelser?

Med oönskade händelser menar vi kriser eller händelser i samhället.

Andel "ja"-svar på upplevd god beredskap, alltså god upplevd beredskap. Andelar i %

■ Kvinna

■ Man

Bas: 2405 intervjuer.

- Genomgående så upplever män i högre grad att det finns god civil beredskap i samhället att hantera oönskade händelser, än vad kvinnor gör. Störst skillnad finns gällande brist på dricksvatten och skyfall.
- Yngre(18-34 åringarna) anser i högre grad att vi har god civil beredskap att hantera terrorangrepp (32%) än vad de äldre(50-65åringarna) gör (26%).
- Tvärtom så anser de äldre i högre utsträckning att vi har god beredskap att hantera brist på dricksvatten (35%), än vad de yngre gör (26%).

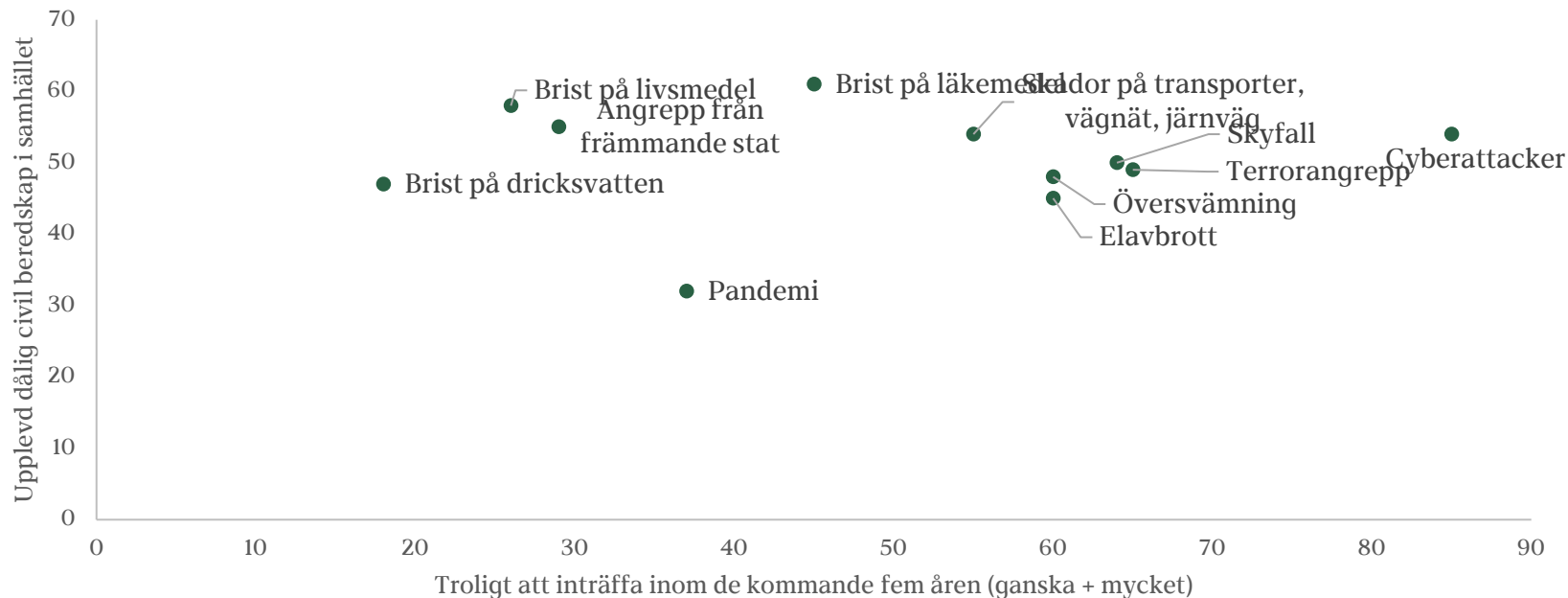
Cyberattacker står ut vad gäller upplevd dålig beredskap och troligt inträffa

Samband upplevd icke-god beredskap och troligt att inträffa

Upplever du att det finns god civil beredskap i samhället för att hantera följande oönskade händelser? Andel nej-svar i %

Hur troligt är det enligt din åsikt att följande oönskade händelser kommer att inträffa inom de kommande fem åren? Troligt att inträffa (ganska + mycket). Andelar i %

fem åren? Troligt att inträffa (ganska + mycket). Andelar i %

Bas: 2405 intervjuer.

Cyberattacker – troliga, låg beredskap och väcker oro

Grad av oro, hur troligt att det kommer att inträffa och upplevd civil beredskap

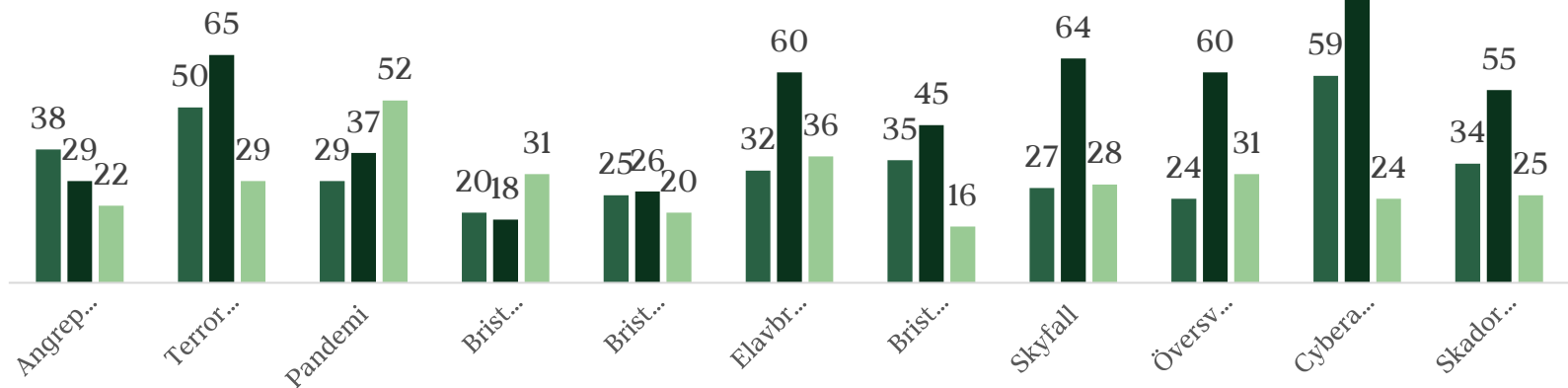
I vilken grad upplever du oro för att följande oönskade händelser ska inträffa?

Hur troligt är det enligt din åsikt att följande oönskade händelser kommer att inträffa inom de kommande fem åren?

Upplever du att det finns god civil beredskap i samhället för att hantera följande oönskade händelser?

Andelar i %

■ Orolig för ska inträffa (ganska + mycket) ■ Troligt att inträffa inom 5 år (ganska + mycket)

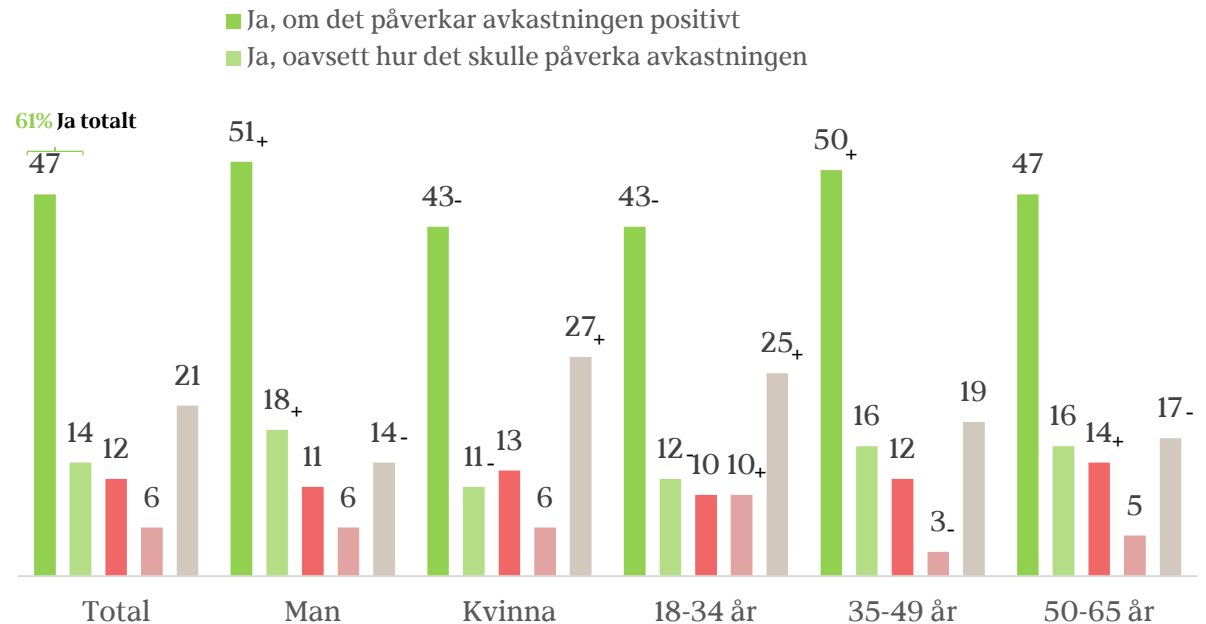
6 av 10 kan tänka sig att pensionen investeras i civil beredskap

Pensionssparande i verksamheter som rör civil beredskap

Kan du tänka dig att ditt pensionssparande investeras i verksamheter som rör civil beredskap?

Med pensionssparande menar vi till exempel premiepension, tjänstepension och privat pensionssparande.

Fördelning på undergrupper. Andelar i %

Bas: 2405 intervjuer.

- 6 av 10 kan tänka sig att pensionssparandet investeras i verksamheter som rör civil beredskap, oavsett om det påverkar avkastningen åt något håll eller om det påverkar avkastningen positivt.
- Betydligt fler män (68%) än kvinnor (53%) kan tänka sig att pensionssparandet investeras i verksamheter som rör civilberedskap.
- Färre 18-34 åringar (55%) kan tänka sig att pensionen investeras i verksamheter som rör civil beredskap, jämfört med andra åldersgrupper.

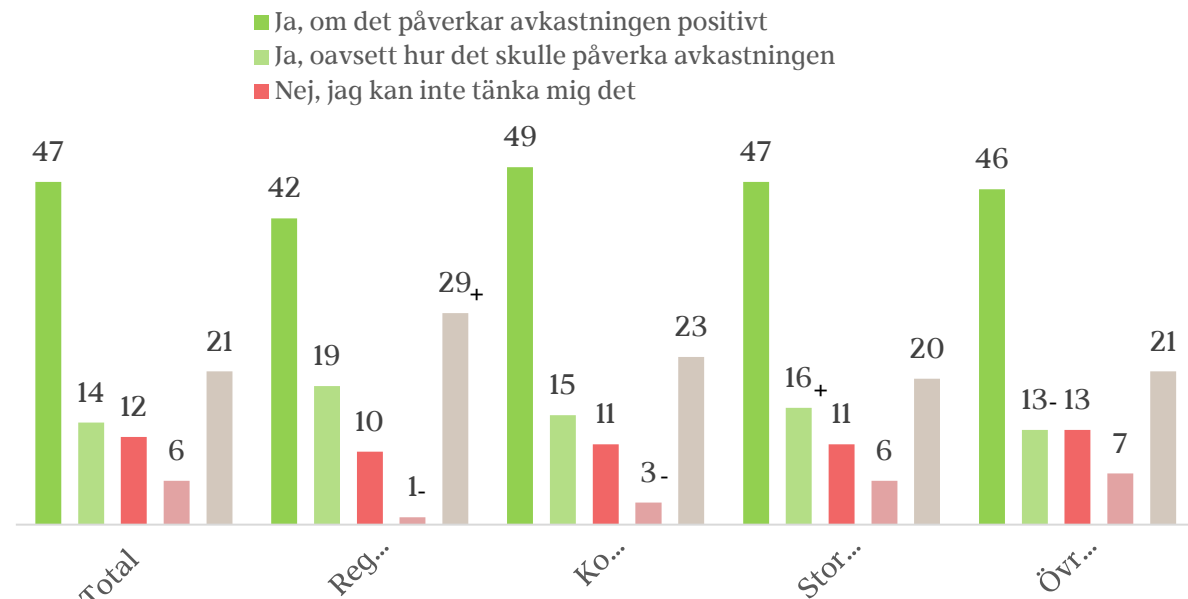
Tydligt fler regionanställda är tveksamma/vet inte

Pensionssparande i verksamheter som rör civil beredskap

Kan du tänka dig att ditt pensionssparande investeras i verksamheter som rör civil beredskap?

Med pensionssparande menar vi till exempel premiepension, tjänstepension och privat pensionssparande.

Fördelning på undergrupper. Andelar i %

Bas: 2405 intervjuer.

- Det är betydligt fler regionanställda som uppger tveksam/vet ej (29%).
- I övrigt inga större skillnader mellan regionanställda och kommunanställda.
- Något fler som bor i storstad (Sthlm/Gbg/Malmö) kan tänka sig att pensionssparandet investeras i verksamheter som rör civil beredskap om det påverkar avkastningen positivt (16%), jämfört med övriga Sverige (13%).

Slutsatser och diskussion

Oro och pessimism i synen på beredskap

- Allmänheten har en påtagligt pessimistisk syn på beredskapen i det svenska samhället. För tio av de elva händelser som bedömts svarar fler “nej” än “ja” ifråga om det finns en god beredskap eller inte.
- Undantaget är pandemi, där tydligt fler upplever en god beredskap. Dessutom är oron för en (ny) pandemi relativt liten.
- Unga tenderer att vara lite mer “ljumma” eller “obekymrade” i sina attityder. Kvinnor och äldre tenderer å sin sida att vara mer oroliga än män respektive yngre åldersgrupper.
- Bedömningarna av oro och hur sannolika olika händelser är påverkas av magnitud/påverkan på samhället samt mediebild.
- Kommun- och regionanställda upplever sammantaget i något högre grad än andra oro för att olika händelser ska inträffa. Bland regionanställda är det särskilt tydligt gällande brist på läkemedel och kommunanställda är mer oroliga än andra för skyfall och översvämningar. Detta går också igen beträffande uppfattad sannolikhet för dessa händelser.
- Oron och den upplevda sannolikheten för kriser ligger förmodligen bakom att så många är positiva till investeringar i civil beredskap. Här bör vi dels notera att män (mer positiva) och kvinnor (mindre positiva) avviker. Åldersmässigt avviker unga (mindre positiva, i synnerhet unga kvinnor), från andra åldersgrupper. En del av dessa skillnader kan antyda att kvinnor och unga besitter såväl lägre kunskaper som lägre intresse för pensionsfrågor, generellt sett. 27 % bland kvinnorna kan inte besvara frågan, motsvarande andel bland männen är 14 % och bland unga kvinnor är andelen vet ej så hög som 32 %.